1. కేంద్ర-రాష్ట్ర సంబంధాలలో ఆర్థిక సంబంధాలు ఒక కీలక అంశం కాగా, తరచుగా విభేదాలకు కారణమవుతాయి." విశ్లేషించండి.

పరిచయం:

కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య ఆర్థిక సంబంధాలు భారతదేశ సమాఖ్య నిర్మాణంలో ఒక మూలస్తంభం. భారత రాజ్యాంగంలోని నిబంధనల ద్వారా నిర్వహించబడే ఈ సంబంధాలు, రెండు స్థాయిలలో పాలనను రూపొందించడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. అయితే, యూనియన్ మరియు రాష్ట్రాల మధ్య ఆర్థిక వనరుల పంపిణీ, ఆర్థిక అధికారం తరచుగా ఘర్షణకు దారితీస్తాయి, అసమాన వనరుల కేటాయింపు నుండి పన్ను మరియు వ్యయంపై కేంద్రం నియంత్రణ వరకు ఆందోళనలు ఉంటాయి. ఈ సమస్యలు భారతదేశంలో సమాఖ్యవాదం పనితీరుపై గణనీయమైన ప్రభావాలను చూపుతాయి.

కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాల మధ్య ఆర్థిక సంబంధాల యొక్క ముఖ్య రంగాలు:

1. పన్ను అధికారాల విభజన: భారత రాజ్యాంగం యూనియన్ మరియు రాష్ట్రాల మధ్య పన్ను విధింపు అధికారాలను యూనియన్ జాబితా, రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితా ద్వారా విభజిస్తుంది. ఆదాయపు పన్ను, కస్టమ్స్ సుంకాలు మరియు ఎక్సైజ్ సుంకాలు వంటి ముఖ్యమైన పన్ను విధింపు అధికారాలను కేంద్ర ప్రభుత్వం కలిగి ఉంది. దీనికి విరుద్ధంగా, రాష్ట్రాలు వస్తువులు మరియు సేవలు, ఆస్తి మరియు కొన్ని ఇతర వస్తువులపై పన్నులు విధించవచ్చు. అయితే, ఈ స్పష్టమైన విభజన ఉన్నప్పటికీ, కేంద్రం పన్నులపై ఎంతవరకు నియంత్రణను అమలు చేస్తుందనే దానిపై, ముఖ్యంగా వస్తువులు మరియు సేవల పన్ను (GST) ప్రవేశపెట్టడంతో ఆందోళనలు ఉన్నాయి.

ఘర్షణ పాయింట్లు: GST అమలు కేంద్రం, రాష్ట్రాల మధ్య ఉద్రిక్తతకు దారితీసింది, ఎందుకంటే కేంద్రం GST కౌన్సిల్‌ను మరియు GST ఆదాయాల పంపిణీని నియంత్రిస్తుంది. చాలా రాష్ట్రాలు ఆదాయ-భాగస్వామ్య సూత్రం వారి అవసరాలను, ముఖ్యంగా పరిమిత పన్ను స్థావరాలు లేదా తక్కువ ఆర్థిక ఉత్పత్తి ఉన్నవారిని తగినంతగా తీర్చలేదని వాదిస్తున్నాయి.

2. వనరుల కేటాయింపు మరియు గ్రాంట్లు: ఆర్థిక వనరుల కేటాయింపుపై, ముఖ్యంగా గ్రాంట్లు మరియు బదిలీల పరంగా కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాలు తరచుగా విభేదిస్తాయి. కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాల మధ్య వనరుల పంపిణీని సిఫార్సు చేసే పని ఆర్థిక సంఘంపై ఉంది, కానీ అది ఉపయోగించే సూత్రం కొన్నిసార్లు అసంతృప్తికి దారితీస్తుంది. ఈ సూత్రం తరచుగా కేంద్రానికి లేదా మరింత అభివృద్ధి చెందిన రాష్ట్రాలకు అనుకూలంగా ఉంటుందని, పేద, అభివృద్ధి చెందని ప్రాంతాలకు తక్కువ మిగిలి ఉంటుందని రాష్ట్రాలు వాదిస్తున్నాయి.

ఘర్షణ పాయింట్లు: తక్కువ ఆదాయం లేదా ఎక్కువ సామాజిక సంక్షేమ అవసరాలు ఉన్న రాష్ట్రాలు, ముఖ్యంగా ప్రాంతీయ అసమానతలను పరిష్కరించే సమానమైన సూత్రం లేనప్పుడు, కేంద్రం యొక్క పంపిణీ విధానాల వల్ల తాము తక్కువ మార్పు చెందినట్లు భావించవచ్చు. అదనంగా, ప్రత్యేక సహాయం లేదా కేంద్ర పథకాలు వంటి కేంద్రం యొక్క విచక్షణా గ్రాంట్లు సమాఖ్య కేటాయింపులపై ఆధారపడటాన్ని సృష్టించగలవు, ఇది రాష్ట్రాల ఆర్థిక స్వయంప్రతిపత్తిని దెబ్బతీస్తుంది.

3. ఆర్థిక లోటులు మరియు రుణ శక్తులు: కేంద్రానికి మార్కెట్ మరియు అంతర్జాతీయ వనరుల నుండి రుణాలు తీసుకునే అధికారం ఉన్నప్పటికీ, రాష్ట్రాలకు పరిమితమైన రుణ సామర్థ్యం ఉంది. ఇది అసమతుల్యతను సృష్టిస్తుంది, ఎందుకంటే రాష్ట్రాలు తరచుగా ఆర్థిక లోటులను ఎదుర్కొంటాయి, ఆర్థిక సహాయం కోసం కేంద్రంపై ఆధారపడతాయి. రాష్ట్రాలు కొన్ని పరిమితులలోపు రుణాలు తీసుకోగలిగినప్పటికీ, వారు

తరచుగా కేంద్రం నిర్దేశించిన మార్గదర్శకాలకు కట్టుబడి ఉండాలి లేదా ప్రధాన రుణాల కోసం కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ నుండి అనుమతి పొందాలి.
ఘర్షణ పాయింట్లు: రుణ పరిమితులు మరియు ఆర్థిక లోటులపై ఆర్థిక ఇబ్బందుల సమయాల్లో యూనియన్ నియంత్రణ ఉద్రిక్తతలకు దారితీసింది. రాష్ట్రాలు తమ ఆర్థిక స్వయంప్రతిపత్తి రాజీపడిందని, ఎందుకంటే వారు తమ ఆర్థికాలను స్వతంత్రంగా నిర్వహించలేరని లేదా స్థానిక ఆర్థిక సవాళ్లకు తగినంతగా స్పందించలేరని రాష్ట్రాలు వాదిస్తున్నాయి.

4. కేంద్ర పథకాలపై కేంద్రం ప్రత్యక్ష నియంత్రణ: జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం (MGNREGA), స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ వంటి వివిధ సంక్షేమ మరియు అభివృద్ధి పథకాలను కేంద్రం నిర్వహిస్తుంది, వీటి అమలు కోసం కేంద్రం రాష్ట్రాలకు నిధులను అందిస్తుంది. అయితే, ఈ నిధులు తరచుగా షరతులతో వస్తాయి, రాష్ట్రాలు డబ్బును ఎలా ఉపయోగించవచ్చో పరిమితం చేస్తాయి.
ఘర్షణ పాయింట్లు: రాష్ట్రాలు ఇటువంటి కేంద్ర పథకాలను తమ అధికార పరిధిలోకి చొరబాటుగా భావించవచ్చు. నిధుల యొక్క షరతులతో కూడిన స్వభావం తరచుగా రాష్ట్రాలకు స్థానిక అవసరాలను నిర్వహించడంలో తక్కువ వశ్యతను కలిగిస్తుంది. ఇది రాష్ట్రాలు తమ ఆర్థిక వనరులు మరియు విధాన నిర్ణయాలపై ఎక్కువ నియంత్రణ కలిగి ఉండే మరింత వికేంద్రీకృత విధానం కోసం పిలుపులకు దారితీసింది.

5. GST మరియు రాష్ట్ర ఆదాయాలపై ప్రభావం: 2017లో వస్తువులు మరియు సేవల పన్ను (GST) ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా దేశవ్యాప్తంగా పన్నుల వ్యవస్థను క్రమబద్ధీకరించడం, బహుళ పరోక్ష పన్నుల స్థానంలో తీసుకురావడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
అయితే, GST వివాదాస్పద అంశంగా ఉంది, రాష్ట్రాలు ఆదాయ స్వయంప్రతిపత్తి కోల్పోవడంపై ఆందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నాయి, ఎందుకంటే కేంద్రం GSTని నిర్వహిస్తుంది, పన్ను నుండి వచ్చే ఆదాయ ప్రవాహాన్ని కూడా నియంత్రిస్తుంది.
ఘర్షణ పాయింట్లు: GST కౌన్సిల్ సహకార నిర్ణయం తీసుకోవడానికి ఒక వేదికను అందిస్తున్నప్పటికీ, GST అమలు కారణంగా ఆదాయ నష్టాలకు పరిహారం చెల్లింపుల అమలులో జాప్యాలను రాష్ట్రాలు తరచుగా విమర్శిస్తున్నాయి. అమ్మకపు పన్ను వంటి రాష్ట్ర-నిర్దిష్ట పన్నులను విధించే హక్కును కోల్పోవడం వల్ల రాష్ట్రాలు ఆర్థిక సహాయం కోసం కేంద్రంపై మరింత ఆధారపడతాయి, ఇది ఉద్రిక్తతలను మరింత తీవ్రతరం చేస్తుంది.

కేంద్ర-రాష్ట్ర సంబంధాలపై ప్రభావాలు:
1. పెరిగిన కేంద్ర నియంత్రణ: వనరుల ఆర్థిక కేంద్రీకరణ, కీలకమైన ఆర్థిక సాధనాలపై కేంద్రం నియంత్రణతో కలిసి, సమాఖ్య సంబంధాలలో అసమతుల్యతకు దారితీసింది. కేంద్రం యొక్క ఆర్థిక ఆధిపత్యం రాష్ట్రాలు నిధులను సేకరించే, వారి ఆర్థిక నిర్వహణ సామర్థ్యాన్ని స్వతంత్రంగా పరిమితం చేస్తుంది, ఇది ప్రాంతీయ ప్రభుత్వాలలో అసంతృప్తిని పెంచుతుంది.
2. రాష్ట్రాల ఆర్థిక ఆధారపడటం: రాష్ట్రాలు కేంద్రంపై ఆర్థికంగా ఆధారపడటం అంటే వాటి స్వయంప్రతిపత్తి తరచుగా రాజీపడుతుంది. ఈ ఆధారపడటం వాటి ఆర్థిక విధానాన్ని ప్రభావితం చేయడమే కాకుండా స్థానిక సమస్యలను సమర్థవంతంగా పరిష్కరించే సామర్థ్యాన్ని కూడా ప్రభావితం చేస్తుంది. రాష్ట్రాలు కేంద్ర బదిలీలు మరియు గ్రాంట్లపై ఎక్కువగా ఆధారపడినప్పుడు, ప్రాంతీయ అభివృద్ధి మరియు సంక్షేమం కోసం విధానాలను రూపొందించడానికి అవసరమైన వశ్యతను కోల్పోవచ్చు.
3. ప్రాంతీయ అసమానతలు మరియు అసమానతలు: ఆర్థిక వనరుల కేటాయింపు తరచుగా ప్రాంతీయ అసమానతలను పెంచుతుంది. తక్కువ వనరులు ఉన్న రాష్ట్రాలు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, విద్య మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణకు నిధులు సమకూర్చడంలో ఇబ్బంది పడవచ్చు. మరోవైపు, సంపన్న రాష్ట్రాలు ఆదాయాన్ని సంపాదించడంలో మెరుగైన స్థితిలో ఉన్నాయి, పేద రాష్ట్రాలకు అనుకూలంగా ఆర్థిక సమతుల్యతను మార్చే ప్రతిపాదనలను వ్యతిరేకించవచ్చు.

4. రాజకీయ ఘర్షణలకు అవకాశం: కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య ఆర్థిక అంతరం ప్రాంతీయ పార్టీల నియంత్రణలో ఉన్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో ఘర్షణ పడుతున్నప్పుడు రాజకీయ ఘర్షణకు దారితీసింది. వనరులను న్యాయంగా పంపిణీ చేయాలనే డిమాండ్ లేదా కేంద్రం విధించిన పథకాలకు వ్యతిరేకత వంటి అంశాలు రాజకీయ ప్రతిష్టంభనలకు దారితీయవచ్చు, ఇది జాతీయ పాలనను ప్రభావితం చేస్తుంది.

ముగింపు:

కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య ఆర్థిక సంబంధాలు భారతదేశ సమాఖ్య వ్యవస్థ పనితీరులో అంతర్భాగం. అయితే, ఈ సంబంధాలు ఆర్థిక అధికారాల కేంద్రీకరణ, వనరుల అసమాన పంపిణీ మరియు రుణాలు మరియు పన్నులపై నియంత్రణ కారణంగా తరచుగా ఘర్షణకు మూలంగా మారతాయి. ఈ సమస్యలను పరిష్కరించడానికి రాష్ట్రాల ఆర్థిక స్వయంప్రతిపత్తిని గౌరవించే మరింత సమానమైన మరియు పారదర్శకమైన ఆర్థిక ఏర్పాటు అవసరం. ప్రాంతీయంగా అనుమతించే సమతుల్యతను సాధించడంలో సవాలు ఉంది. సమాఖ్య నిర్మాణంలో రాజీ పడకుండా అభివృద్ధి మరియు సమర్థవంతమైన జాతీయ పాలన.

2."కేంద్ర-రాష్ట్ర సంబంధాలను మెరుగుపర్చడానికి సర్కారియా కమిషన్ మరియు పుంచీ కమిషన్ ముఖ్యమైన సిఫార్సులు చేశాయి. భారత సమాఖ్యవ్యవస్థ ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్ల పరంగా ఈ కమిషన్ల ముఖ్య సిఫార్సులను చర్చించండి."

పరిచయం:

భారత సమాఖ్య నిర్మాణం కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య అధికారాలు మరియు బాధ్యతల పంపిణీ నుండి ఉత్పన్నమయ్యే ఉద్రిక్తతలు మరియు సవాళ్లతో గుర్తించబడింది. కాలక్రమేణా, కేంద్ర-రాష్ట్ర సంబంధాలను మెరుగుపరచడానికి, సమాఖ్యవాదాన్ని బలోపేతం చేయడానికి సంస్కరణలను అంచనా వేయడానికి మరియు సిఫార్సు చేయడానికి అనేక కమిషన్లు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. వీటిలో ముఖ్యమైనవి సర్కారియా కమిషన్ (1983) మరియు పుంఛి కమిషన్ (2007), రెండూ ఈ చర్చకు గణనీయమైన కృషి చేశాయి. వారి సిఫార్సులు రాజకీయ, ఆర్థిక మరియు సామాజిక మార్పులకు ప్రతిస్పందనగా భారతదేశ సమాఖ్య వ్యవస్థ యొక్క అభివృద్ధి చెందుతున్న అవసరాలను ప్రతిబింబిస్తాయి.

సర్కారియా కమిషన్ (1983):

కేంద్ర-రాష్ట్ర సంబంధాలను పరిశీలించడానికి మరియు సమాఖ్య చట్రాన్ని బలోపేతం చేయడానికి చర్యలను సిఫార్సు చేయడానికి జస్టిస్ ఆర్.ఎస్. సర్కారియా అధ్యక్షతన సర్కారియా కమిషన్ ఏర్పాటు చేయబడింది. అధికారాల పంపిణీ, గవర్నర్ పాత్ర, రాష్ట్రపతి అధికార వినియోగం మరియు కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాల మధ్య సమన్వయాన్ని పరిష్కరించే అనేక కీలక సిఫార్సులను కమిషన్ చేసింది.

కీలక సిఫార్సులు:

1. సమాఖ్య స్వభావాన్ని తిరిగి ధృవీకరించడం: భారత రాజ్యాంగం సమాఖ్య స్వభావాన్ని కొనసాగించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను కమిషన్ నొక్కి చెప్పింది, ఇది సమాఖ్య నిర్మాణం అయినప్పటికీ, కేంద్రీకరణ వైపు మొగ్గు చూపుతుంది. కేంద్రం తన అధికారాలను అతిక్రమించకూడదని మరియు రాష్ట్రాల స్వయంప్రతిపత్తిని గౌరవించాలని ఇది సిఫార్సు చేసింది.

2. గవర్నర్ల పాత్రను బలోపేతం చేయడం: గవర్నర్లు కేంద్ర ఏజెంట్లుగా కాకుండా సహకార సమాఖ్యవాదానికి దోహదపడేవారిగా వ్యవహరించాలని కమిషన్ సూచించింది. అవసరమైతే తప్ప రాష్ట్రాల రోజువారీ పరిపాలనలో గవర్నర్లు జోక్యం చేసుకోకూడదని కూడా కమిషన్ సిఫార్సు చేసింది.

3. అధికరణం 356 ఉపయోగం (రాష్ట్రపతి పాలన): రాష్ట్రపతి ఒక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని రద్దు చేసి, రాష్ట్ర శాసనసభను రద్దు చేయడానికి అనుమతించే అదికరణం 356ను అసాధారణ పరిస్థితులలో మరియు సమస్యలను పరిష్కరించడానికి ఇతర మార్గాలు అయిపోయిన తర్వాత మాత్రమే ఉపయోగించాలని కమిషన్ సిఫార్సు చేసింది. రాజకీయ కారణాల వల్ల రాష్ట్రపతి పాలన దుర్వినియోగం కాకుండా నిరోధించడానికి ఇది జరిగింది.

4. అంతర్ ప్రభుత్వ సంబంధాలు: కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య మెరుగైన సహకారం మరియు కమ్యూనికేషన్‌ను ప్రోత్సహించడానికి అంతర్-రాష్ట్ర మండలిని ఏర్పాటు చేయాలని కమిషన్ సిఫార్సు చేసింది. ఈ సంస్థ వివాదాలను పరిష్కరించడానికి మరియు ఆందోళనకరమైన ప్రాంతాలను పరిష్కరించడానికి ఒక వేదికగా ఉపయోగపడుతుంది.

5. శాసనసభ విషయాలలో కేంద్ర-రాష్ట్ర సంబంధాలను పునర్నిర్మించడం: యూనియన్ జాబితా, రాష్ట్ర జాబితా మరియు ఉమ్మడి జాబితాలో మరింత సరళతను కమిషన్ ప్రతిపాదించింది, కొన్ని విషయాలను యూనియన్ జాబితా నుండి రాష్ట్ర జాబితాకు బదిలీ చేయాలని సిఫార్సు చేసింది. ఘర్షణకు అవకాశం తగ్గించడం మరియు శాసన విషయాలలో రాష్ట్రాలకు మరింత స్వయంప్రతిపత్తి ఇవ్వడం దీని లక్ష్యం.

6. ఆర్థిక సంబంధాలు మరియు వనరుల పంపిణీ: ప్రాంతీయ అసమానతలను పరిష్కరించడానికి కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య వనరుల న్యాయమైన పంపిణీని నిర్ధారించడంలో ఆర్థిక సంఘం మరింత చురుకైన పాత్ర పోషించాలని కమిషన్ సిఫార్సు చేసింది. మరింత పారదర్శకమైన మరియు సమానమైన ఆర్థిక ఏర్పాటు అవసరాన్ని ఇది నొక్కి చెప్పింది.

పుంఛి కమిషన్ (2007):

మారుతున్న రాజకీయ పరిస్థితుల నేపథ్యంలో అధికారాల సమతుల్యత, గవర్నర్ల పాత్ర మరియు సమాఖ్య పాలన చట్రానికి సంబంధించిన అంశాలపై సిఫార్సులు చేయడానికి, సమాఖ్య వ్యవస్థ పనితీరును సమీక్షించడానికి 2007లో పుంఛి కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేశారు. గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా రాజకీయ మరియు ఆర్థిక పరిణామాల నేపథ్యంలో కేంద్ర-రాష్ట్ర సంబంధాల పరిణామాన్ని కమిషన్ పరిశీలించింది.

కీలక సిఫార్సులు:

1. అంతర్-రాష్ట్ర మండలి యొక్క మెరుగైన పాత్ర: పుంఛి కమిషన్ అంతర్-రాష్ట్ర మండలిని బలోపేతం చేయాలని మరియు కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాల మధ్య వివాదాలను పరిష్కరించడానికి దానిని మరింత ప్రభావవంతమైన వేదికగా మార్చాలని కూడా సిఫార్సు చేసింది. మెరుగైన సమన్వయాన్ని సులభతరం చేయడానికి క్రమం తప్పకుండా సమావేశాలు నిర్వహించాలని మరియు ఈ సమావేశాలలో తీసుకున్న నిర్ణయాలను సరిగ్గా అమలు చేయాలని పిలుపునిచ్చింది.

2. సమాఖ్యవాదంలో గవర్నర్ల పాత్ర: సర్కారియా కమిషన్ మాదిరిగానే, పూంఛి కమిషన్ కూడా గవర్నర్లు నిష్పాక్షికంగా ఉండాలని మరియు కేంద్ర ఏజెంట్లుగా వ్యవహరించకూడదని సిఫార్సు చేసింది. గవర్నర్లు రాష్ట్రాల రాజకీయ ప్రక్రియలలో జోక్యం చేసుకోకూడదని, వారి చర్యలు రాజ్యాంగ నిబంధనలను ఉల్లంఘించకపోతే అది సిఫార్సు చేసింది.

3. ఉమ్మడి జాబితా పరిధిని విస్తరించడం: విద్య, ఆరోగ్యం మరియు వ్యవసాయం వంటి రంగాలలో విధాన రూపకల్పనలో రాష్ట్రాలు మరింత చురుకైన పాత్ర పోషించడానికి వీలుగా కొన్ని అంశాలను కేంద్ర జాబితా నుండి ఉమ్మడి జాబితాకు బదిలీ చేయాలని కమిషన్ సిఫార్సు చేసింది. దీనివల్ల రాష్ట్రాలు తమ పౌరులను ప్రత్యక్షంగా ప్రభావితం చేసే అంశాలపై చట్టాలు చేయడంలో మరింత స్వయంప్రతిపత్తి కలిగి ఉంటాయి.

4. రాష్ట్రపతి పాలన వాడకాన్ని సవరించడం: సర్కారియా కమిషన్‌ను ప్రతిధ్వనిస్తూ, పూంఛి కమిషన్ కూడా అధికరణం 356 (రాష్ట్రపతి పాలన)ను అసాధారణ పరిస్థితులలో మాత్రమే అమలు చేయాలని మరియు అలాంటి చర్యకు మంత్రి మండలి అనుమతి అవసరమని సిఫార్సు చేసింది. ఈ నిబంధన దుర్వినియోగాన్ని నివారించడానికి పార్లమెంటరీ కమిటీ ద్వారా ఈ నిబంధన వాడకాన్ని సమీక్షించాలని కూడా సూచించింది.

5. రాష్ట్రాల ఆర్థిక స్వయంప్రతిపత్తిని బలోపేతం చేయడం: పుంఛి కమిషన్ వనరుల భాగస్వామ్య విధానాలను మెరుగుపరచడం ద్వారా రాష్ట్రాల ఆర్థిక స్వయంప్రతిపత్తిని పెంచాలని పిలుపునిచ్చింది. రాష్ట్రాల విభిన్న అవసరాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని, ఆర్థిక సంఘం వనరులను మరింత న్యాయంగా పంపిణీ చేయాలని ఇది సిఫార్సు చేసింది. ఇది ఆర్థిక లోటు మరియు కేంద్రంపై రాష్ట్రం ఆధారపడటానికి సంబంధించిన సమస్యలను పరిష్కరించడంలో సహాయపడుతుంది.

6. ప్రాంతీయ అసమానతలు మరియు ప్రత్యేక నిబంధనల అవసరం: భారతదేశంలో పెరుగుతున్న ప్రాంతీయ అసమానతలను కమిషన్ గుర్తించింది మరియు వెనుకబడిన రాష్ట్రాలకు మరిన్ని ప్రత్యేక నిబంధనలు చేయాలని సూచించింది. ఈ నిబంధనలలో ఆర్థిక సహాయం, సామర్థ్య నిర్మాణం మరియు వారి స్థానిక సందర్భానికి తగిన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అమలు చేయడంలో మరింత స్వయంప్రతిపత్తి ఉండవచ్చు.

భారత సమాఖ్యవాదం ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్లు:

రెండు కమిషన్ల సిఫార్సులు ఉన్నప్పటికీ, భారత సమాఖ్యవాదం అనేక సవాళ్లను ఎదుర్కొంటోంది:

1. అధికారాల కేంద్రీకరణ: రెండు కమిషన్లు వికేంద్రీకరణ అవసరాన్ని నొక్కిచెప్పినప్పటికీ, కేంద్ర ప్రభుత్వం శాంతిభద్రతలు, ఆర్థిక విధానం మరియు గవర్నర్ల నియామకం వంటి కీలక రంగాలపై గణనీయమైన నియంత్రణను కొనసాగిస్తోంది. కేంద్రం యొక్క ఆధిపత్యం, ముఖ్యంగా ఆర్థిక విషయాలలో, రాష్ట్రాలతో ఉద్రిక్తతలను సృష్టించింది.

2. రాష్ట్ర వ్యవహారాల్లో రాజకీయ జోక్యం: గవర్నర్లను కేంద్రం ప్రతినిధులుగా చూడటం వల్ల రాష్ట్రాలలో రాజకీయ జోక్యం అనే అంశం వివాదాస్పదంగానే ఉంది. గవర్నర్లు రాష్ట్ర రాజకీయాల్లో పక్షం వహించినప్పుడు లేదా కేంద్రం రాజకీయ కారణాల వల్ల అధికరణం 356ను ఉపయోగించినప్పుడు ఇది రాజకీయ ఘర్షణను సృష్టించింది.

3. ఆర్థిక అసమతుల్యతలు: వనరుల కేటాయింపు ఇప్పటికీ సంఘర్షణకు దారితీసే అంశంగా ఉంది, అనేక రాష్ట్రాలు ఆర్థిక వనరులలో తమకు తగినంత వాటా లభించడం లేదని వాదిస్తున్నాయి. సర్కారియా మరియు పుంఛి కమిషన్ల సిఫార్సులు ఉన్నప్పటికీ, రాష్ట్రాలకు ఆర్థిక స్వయంప్రతిపత్తి పరిమితంగా ఉంది, ఇది ప్రాంతీయ అసమానతలను సమర్థవంతంగా పరిష్కరించే వారి సామర్థ్యాన్ని అడ్డుకుంటుంది.

4. సమన్వయ వైఫల్యాలు:మెరుగైన సమన్వయం కోసం అంతర్-రాష్ట్ర మండలిని ఒక యంత్రాంగంగా సిఫార్సు చేసినప్పటికీ, దాని పనితీరు తరచుగా అసమర్థంగా ఉంటుంది మరియు పన్నులు, వనరుల పంపిణీ, పాలన వంటి కీలక రంగాలలో కేంద్రం మరియు రాష్ట్రాల మధ్య పెరుగుతున్న ఉద్రిక్తతలను అది పరిష్కరించలేకపోయింది.

ముగింపు:

సర్కారియా కమిషన్ మరియు పుంఛి కమిషన్ రెండూ భారతదేశ సమాఖ్య నిర్మాణాన్ని బలోపేతం చేయడం మరియు కేంద్ర-రాష్ట్ర సంబంధాలను మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా ముఖ్యమైన సిఫార్సులను చేశాయి. అయితే, వారు గుర్తించిన అనేక సవాళ్లు, కేంద్రీకరణ, ఆర్థిక అసమతుల్యత, రాజకీయ జోక్యం వంటివి కొనసాగుతున్నాయి. భారత సమాఖ్యవాదం అభివృద్ధి చెందడానికి మరియు సమర్థవంతంగా పనిచేయడానికి, ఈ సిఫార్సులను మరింత తీవ్రంగా అమలు చేయాలి, ఏకీకృత దేశం యొక్క చట్రంలో రాష్ట్రాలకు న్యాయమైన, సహకార మరియు స్వయంప్రతిపత్తిని నిర్ధారించడంపై ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించాలి.